

LAEFHOËS AMERICA

Hoe een dorp bouwt aan zorg
en welzijn voor de toekomst

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	Blz 03
Hoe het begon: Jan van Dongen	Blz 04
‘t LaefHoês: niet voor maar van	Blz 06
Birgit op de Laak over ‘t LaefHoês	Blz 10
Op zoek naar de kracht van America	Blz 12
Marleen van Rijnsbergen over ‘t LaefHoês	Blz 14
Met de bewoners aan de teken tafel	Blz 15
Hoe de dokter en het dorp samen voor gezondheid zorgen	Blz 16
Bewoners en zorgverleners onder één dak	Blz 18
De Dorpsondersteuner: vraagbaak, verbinder en aanjager	Blz 19
3x De kracht van America	Blz 20
Nawoord	Blz 22
Colofon	Blz 23

EEN DORP VAN AANPAKKERS

America is een van de 16 kerkdorpen van de gemeente Horst aan de Maas. Het Peeldorp met 2100 inwoners ligt vrij geïsoleerd. Er is een rijk verenigingsleven en een redelijk voorzieningenaanbod. Dat staat onder druk omdat America, net als andere plattelandsdorpen, te maken heeft met vergrijzing en ontgroening. Daarmee wordt een steeds groter beroep gedaan op de zelfredzaamheid van mensen.

De historie van de Peel zit in het DNA van America. Het is een dorp van aanpakkers. In dit magazine beschrijven we hoe die aanpakkers-mentaliteit tot iets moois geleid heeft. We hebben samen een LaefHoês gebouwd, dat veel meer is dan een stenen gebouw. Het is een knooppunt geworden, waarmee de gemeenschap America zelf invulling geeft aan zorg en welzijn voor de toekomst.

We schrijven het verhaal van 't LaefHoês in de eerste plaats op voor alle Americanen. Want het verhaal van 't LaefHoês is hun verhaal geworden. En verder willen we met dit verhaal anderen inspireren. Want ons verhaal sluit nauw aan op de landelijke ontwikkeling om meer verantwoordelijkheid bij bewoners te leggen. We willen immers een participatie-samenleving. Die beweging heeft ons ook geholpen in America. We hadden de tijd mee. Of gaven wij mede richting aan die tijd? We zagen in ieder geval de belangstelling voor wat zich in America ontwikkelt, toenemen. We hebben ons verhaal al op meerdere plekken mogen vertellen. En in het voorjaar van 2017 is op NPO 2 zelfs een hele documentaire uitgezonden over 't LaefHoês.

In dit magazine beschrijven we aan de hand van persoonlijke verhalen, hoe in de periode 2010 – 2016 de gemeenschap America bouwde aan een fundament voor een levensloopbestendig dorp. Het begon met de droom van dorpsdokter Jan van Dongen. Naast zijn verhaal vindt u verhalen over de stappen die we gezet hebben in de afgelopen jaren. Dat ging met vallen en opstaan. Niet volgens een van tevoren bedacht plan. De ene stap leidde weer tot een volgende stap, waarbij gaandeweg ons doel steeds duidelijker werd én dichterbij kwam.

Met het bestuur, de zorgverleners, alle werkgroepen en de vrijwilligers in de bouw droegen zo'n 150 Americanen bij aan 't LaefHoês. Dit magazine is een dankwoord voor al die inzet in de afgelopen jaren.

America, maart 2017

Bestuur 't LaefHoês

WIE ZORGT ER STRAKS VOOR AMERICA?

Het is 2008. Dorpsdokter Jan van Dongen wil bijna met pensioen. Maar een opvolger vindt hij niet. Hij voorziet een kaalslag in het zorgaanbod in America en roept de hulp van het dorp in om dit te voorkomen. Met overweldigend succes. 'Zelfs het gebouw dat er staat is samen met het dorp ontworpen'.

In 1980 werd ik door de Dorpsraad van America gevraagd om huisarts te worden in hun dorp. Ze vonden het tijd voor een eigen dorpsdokter. Op dat moment hielden de huisartsen van Horst nog een dagdeel spreekuur op diverse locaties in America: bij kapper Teun, café De Sport en het Groene Kruis Gebouw. De medicijnen werden uitgedeeld door de vrouw van de kapper.

Ik besloot eens een kijkje te nemen vanuit Utrecht, waar ik als Brabander voor mijn studie geneeskunde terecht was gekomen. Het kleine dorp van destijds leek uitgestorven, maar ik ontdekte al snel dat die eerste indruk niet overeenstemde met de werkelijkheid. America bleek een actieve en hechte samenleving en het dorp stal mijn hart. Al die jaren daarna heb ik er met veel plezier gewerkt en gewoond.

In 2008 heb ik voor het eerst nagedacht over opvolging. Dat viel niet mee. Een gezondheidscentrum met meerdere disciplines leek het meest haalbaar. Gesprekken met woningbouwvereniging Wonen Horst om een dergelijk centrum te realiseren liepen echter op niets uit. Na deze teleurstelling realiseerde ik me dat mijn probleem ook een probleem zou worden voor het dorp: zonder opvolging zou ik de eerste maar ook de laatste huisarts zijn in America, met grote consequenties voor de leefbaarheid. Ik moest het dorp er dus bij betrekken.

Al snel vond ik enkele bewoners bereid mee te denken. Zij vormden samen met een aantal externe experts een Gebruikersadviesgroep. Gezamenlijk kwamen we tot een visie waarmee we onze tijd ver vooruit waren. We wilden een gezondheidscentrum realiseren waarin niet alleen zorg maar ook welzijn centraal zou staan. Veel meer dus dan een gewoon bedrijfsverzamelgebouw. Daarbij hadden we toen al voor ogen dat de bewoners van America hier zelf een actieve rol in zouden kunnen en willen spelen. Van hieruit groeide het draagvlak in het dorp voor dit project.

De Gebruikersadviesgroep heeft een aantal informatie-avonden belegd voor de bewoners en belangstellende zorgverleners. De sollicitatieprocedure die volgde met geïnteresseerde zorgverleners, was een eerste stap op ons pad van vergaande cliëntenparticipatie. De gesprekken werden namelijk gevoerd samen met een aantal dorpsbewoners. Het was voor de zorgverleners uiterst onwennig en ongemakkelijk, maar een aantal van hen wilde graag deelnemen aan ons gezamenlijke project: fysiotherapie Westsingel, Wijkorganisatie het Groene Kruis en Podotherapie-praktijk Thijssen Gubbels. En natuurlijk de opvolgers van mijn eigen huisartsenpraktijk en apotheek.

De volgende stap was ons project een juridische status te geven. We gingen verder als Stichting Gezondheidscentrum America. Een aantal dorpsbewoners uit de Gebruikersadviesgroep werd daarin bestuurslid. De droom was er: een gezondheidscentrum voor maar ook ván het dorp. Nu nog de weg naar een realisatie hiervan.

Het werd pionieren op alle vlakken. We hebben al snel de vertaalslag gemaakt van patiëntenparticipatie (wat moet er in zo'n gebouw komen?) naar bewonersparticipatie: we vragen alle Americanen wat er nodig is om America een gezond en leefbaar dorp te houden voor jong en oud. Wat een energie en betrokkenheid kwamen er toen los! Het gebouw dat er nu staat, is feitelijk nog maar een onderdeel van een groter geheel geworden. Maar ook voor dit gebouw geldt: het is volledig samen met de bewoners tot stand gekomen, van het idee over hoe het moet gaan functioneren tot aan het concrete ontwerp en de bouw toe.

“ De droom was er: een gezondheidscentrum voor maar ook ván het dorp. ”

Het is niet verwonderlijk dat ook de uiteindelijke naam vanuit het dorp gekomen is: 't LaeffHoês. In dit LaeffHoês zitten zorgverleners en bewoners onder één dak. De samenwerking tussen zorgverleners onderling en tussen hen en de bewoners begint vorm te krijgen en krijgt in dit gebouw alle kans van slagen. 't LaeffHoês wordt daarmee het centrum voor zorg en welzijn van alle Americanen, zoals wij dat in 2010 alleen maar konden hopen.

Erg trots ben ik op het dorp America, dat we dit samen voor elkaar hebben gekregen!

Jan van Dongen, voormalig huisarts van America

'T LAEFHOËS: NIET VOOR MAAR VAN

Ben van Essen

De geschiedenis van 't LaefHoëS verloopt niet langs een uitgestippelde route. Er is wel een kompas: de zorgverleners en het dorp doen het samen. Daarbij groeit het besef dat gezondheid meer is dan zorg. En we ontdekken de bijzondere kracht van het dorp America. Ook zijn er wegversperringen zoals de worsteling met financiering.

2010 De kiem

Dorpsdokter Jan van Dongen vraagt begin 2010 de gemeenschap om mee te helpen met de oprichting van een gezondheidscentrum. Een Gebruikersadviesgroep formuleert een missie en visie die de tijd vooruit is. Kern: we creëren een plek waar zorgverleners nauw samenwerken en cliënten grote zeggenschap hebben. Op basis van die visie ondertekenen vijf zorgverleners een intentieovereenkomst. Daarmee is het fundament gelegd.

2011 Gezondheid is meer dan zorg

De Gebruikersadviesgroep draagt het stokje over aan een nieuw bestuur. Bij een werkbezoek aan een gezondheidscentrum in Nieuwegein wordt het nieuwe bestuur op het hart gedrukt om zorg en welzijn met elkaar te verbinden ("Maak er een Centrum van Geluk van"). Het Dorpscafé, dat wij 28 september samen met de Dorps-

raad organiseren, verbreedt onze horizon definitief. Met 60 dorpingen bespreken we de kansen van het toekomstige Gezondheidscentrum America (GCA) en zij geven ons de volgende boodschap mee: Het GCA moet een laagdrempelige plek worden waar bewoners elkaar ontmoeten rond 'gezond leven'. Waar men gezondheidsdiensten ophaalt, maar ook zelf inbreng levert via bijvoorbeeld gespreksgroepen, samen koken of vrijwillige diensten. Naast zorg zijn andere voorzieningen nodig, zoals geschikte woningen, verenigingen, vervoer e.d. Al die voorzieningen moeten samenwerken. Deze wensen van het dorp worden richtinggevend voor onze verdere ontwikkeling.

2012 Van patiënten - naar dorpsparticipatie

Begin 2012 organiseren we een expertmeeting. Vijftien experts bevestigen de uitkomsten van het Dorpscafé. Volgens de experts is er behoefte aan nieuwe vormen van samen-

werking tussen zorg en welzijn, tussen professionals en vrijwilligers, tussen eerste- en nuldelijnszorg. Hun advies: zoek daarin passende oplossingen voor America en doe dat met lef.

“Maak er een Centrum van Geluk van”

Het bestuur stelt in mei een businessplan vast met twee hoofdlijnen: realiseren van het gebouw (de hardware) en invullen van patiëntenparticipatie (de software). Maar hoe organiseer je patiëntenparticipatie? Adviseurs kunnen ons niet verder helpen. Daarom schrijven we het "Projectplan pionieren met patiëntenparticipatie". Het projectplan brengt een enorme versnelling in de betrokkenheid van het dorp bij het GCA.

2013/2014 Groei en tegenslag

In 2013 worden alle onderdelen van het projectplan Pionieren met Patiëntenparticipatie uitgevoerd. Vooral de Dorpsdagboeken, waarin iedereen van jong tot oud zijn droom voor een leefbaar America mag verwoorden, blijken een schot in de roos. Tijdens een Dorpscafé in december 2013 starten zeven werkgroepen met de invulling van de thema's die uit de Dorpsdagboeken naar voren komen.

Met het gebouw, de hardware, verloopt het ondertussen moeizaam. Na het afhaken van Wonen Limburg brengt de gemeente ons in contact met Woonwenz. Maar ook die haken af. Inmiddels zijn we wel in gesprek met de Provincie over een subsidie. In januari 2014 zegt de Provincie een projectsubsidie van € 561.135 toe. De gemeente sluit aan met een subsidie van € 172.500. We kunnen Hay Mulders in juni 2014 aanstellen als Dorpsondersteuner. Hij is verbinder tussen het GCA en het dorp. Pieter van Wijk start in september als Kwartiermaker. Hij moet de samenwerking tussen de zorgverleners uitbouwen.

Ondanks de grote bijdragen van provincie en gemeente blijkt dat de stichting de financiering niet rond krijgt. Hoe moet het verder? Jan van Dongen biedt aan om de verbouwing te financieren en te verhuren aan de stichting. Dat maakt de weg vrij om het gebouw te ontwerpen. Dat doen we weer samen met het dorp. Een co-creatie team van 15 mensen bedenkt onder begeleiding van architecten Berit Ann Roos en Americaan Ludo Groen, hoe ONS gezondheidscentrum er uit moet zien. Hier worden de ideeën voor een huiskamer met keuken, een dorpsstuintuin en een ruilbibliotheek geboren.

Hoi Dorpsraad
America vind ik een erg gezellig dorp. En er zijn ook veel verenigingen. Zelf zit ik bij de muziekenvereniging St. caecilia. Ik zit ook bij de volleybalclub in America. Daarom mag van mij de gymzaal wel wat hoger en wat groter en het zou ook nog leuk zijn als er een kantine bij wordt gebouwd. Ik vind het ook erg handig dat er best veel winkeltjes zijn voor een klein dorp. Meer zou ik niet willen veranderen want ik vind America al een super gezellig dorp!

America
gem. Horst aan de Maas

Eet punt America

1 keer in de maand hebben wij eetpunt
De mensen vinden het een fijne dag,
lekker eten en dan nog een paar groepen
een kaartje leggen. het contact onder elkaar
is zo fijn. Nrijwilgers

Wij zijn beide geboren en getogen in America en wonen er heel graag.
Zijn betrokken bij het verenigingsleven. Ook de kinderen hebben altijd aan het verenigingsleven deelgenomen.
Maken ons wel zorgen om hoeveel jeugd toch America uitgaat. Natuurlijk ook voor de studie en hun werk maar er zijn er ook het dorp uitgegaan omdat er te weinig huur- en of betaalbare woningen zijn.
Ook het kerkgebouw, het Hart van het Dorp, baart wel zorgen wat daar in de toekomst mee gaat gebeuren.
Wij hopen dat wij nog tot onze oude dag in America kunnen blijven wonen. Het Gezondheidscentrum zal daar zeker een belangrijke bijdrage aan leveren
Laten we met z'n allen zorgen dat America een leuk en leefbaar dorp blijft.

“ Jong tot oud verwoordt z'n droom in de dorpsdagboeken ”

2015 Het bruijt

Geïnspireerd door de Dorpsdagboeken komt een stroom van activiteiten op gang. Op 31 maart wordt de Dorpscoöperatie opgericht. De werkgroep Verbinden start een vrijwilligersvervoersdienst. De werkgroep Ruilbieb vindt als Laeshook tijdelijk onderdak in Gemeenschapshuis Aan de Brug. De werkgroep Prettig Wonen brengt woningzoekenden bij elkaar. De Ondernemersvereniging organiseert een Open Bedrijvendag. De werkgroep Opgroeien start een jeugdoverleg en regelt de Koningsspelen. De Klankbordgroep Bouw organiseert een Open Dag waarop de Amerikanen massaal komen kijken hoe het gebouw er nu en straks uit ziet.

Ook het gebouw krijgt vorm. Ludo Groen maakt een ontwerp waarbij de wensen van het dorp worden meegenomen. Maar opnieuw moet er veel gerekend worden. Het ontwerpplan is te duur en we moeten snijden in het plan: de zolder en de serre worden niet (af)gebouwd. Om de kosten verder te drukken hebben we veel vrijwilligers nodig. En die komen er! De werkgroep Keuken, Tuin en Ruilbieb gaan op zoek naar fondsen.

2016 De eerste steen

Uit de suggesties vanuit het dorp kiezen we de naam 't LaefHoês America. Er zijn mooie meevallers. De gemeente financiert de kosten van de Dorpsondersteuner. De werkgroep Brood op de Plank organiseert een Dienstverlening ten bate van 't LaefHoês (opbrengst € 5.820). Op 14 april wordt de bouwvergunning verleend. Op 16 juni 2016 wordt samen met veel dorpsgenoten de eerste steen gelegd door Provincie-gedeputeerde Marleen van Rijsbergen en wethouder Birgit op de Laak. Met de

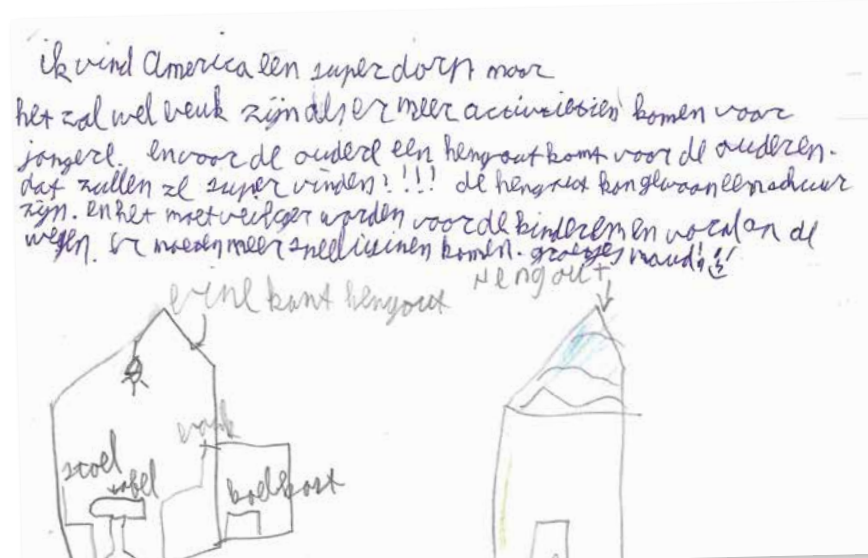
toegezegde fondsbijdragen kunnen de werkgroepen Keuken en Laeshook aan de slag.

Nu 't LaefHoês bijna klaar is, starten we gesprekken om de samenwerking tussen de zorgverleners concreet te maken. Die samenwerking was immers een hoofddoel. Spannend is of de zorgverleners een nieuwe balans vinden tussen de eigen professionele rol en de samenwerking met de zorgkracht uit de gemeenschap.

Een unieke reis

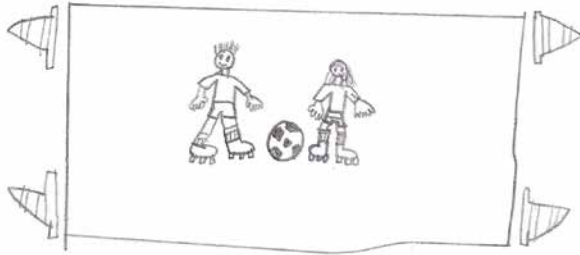
We hebben de afgelopen zes jaar een unieke reis gemaakt samen met de bewoners van America. De invulling van de hardware (het gebouw) heeft langer geduurd dan wij dachten. Maar in die periode is de software (binding met het dorp) enorm gegroeid. 't LaefHoês is niet voor maar van America geworden.

Ben van Essen, Voorzitter 't LaefHoês

Ik vind America een heel leuk dorp maar ik vind dat er echt gras op het schoolplein komt want dan kunnen we daarop spelen en voetballen en dan is het niet zo hard als je eron valt.

Groetjes

"NUSSELEINSTRAAK"

FOTO'S UIT DE OUDE DOOS

WAS HEEL MAAR

ZOALS URDEGER

EDEN WERD ER RUSSEIG
GEREDEN NU IS HEE
EEN RACEBARN
GEWORDEN DOE ER
WAE AAN

Dingen die goed zijn:

Veel speeltuintjes.

Genoeg cafés

Lekkere friet!

Pannakooi bij skatebaan

De put

RÖWWEN HÉZE!!!

Maar America is gewoon een super cool dorp en het wordt te veel als ik alle goede dingen hier in moet vullen ☺☺☺

Dingen die kunnen veranderen:

Een leuk trapveldje of pannakooi ofzo op het schoolplein.

Fietsenrekken, er vallen te vaak fietsen om.

Betere/grotere kleedkamers bij voetbal.

Meer/grotere vissen in de put

America blijft een vet dorp jonguh!!!

S'avonds kan deze ruimte gebruikt worden door verenigingen om te vergaderen, repetities, cursussen geven etc etc.

Rondom dit "plein" liggen ruimte's waar overdag de basisschool, de huisarts, consultatieburo, bloedprikken, fysiotherapie, logopedie, welfare, etc etc een ruimte hebben.

Op deze manier

is er altijd leven in de brownry en kunnen mensen op een laagdrempelige manier elkaar ontmoeten. Iedereen kan gebruik maken van de keuken, 'n kamer, het kopieerapparaat, knutselspullen, muziekinstrumenten, meubilair, biljart etc etc. Er zou een beheerder moeten zijn, waarmee afspraken gemaakt worden

Voor mensen die geen vervoer hebben zou er een busje zijn, waar mensen tegen een vergoeding mee naar 't station, markt of familie gebracht kunnen worden. Het gebouw zou + kloppend hart zijn van ons dorp.

De Brug zou aangepast kunnen worden, door er woningen in te maken voor zorgbehoeftige mensen net zoals 't Zorghuis in Ysselstein.

WAT ZE DAAR DOEN IS ZORGEN VOOR ELKAAR

Birgit op de Laak

Interview met Birgit op de Laak over 't LaefHoês

Als wethouder zorg en welzijn in Horst aan de Maas is Birgit op de Laak vanaf het begin nauw betrokken geweest bij de ontwikkeling van het gezondheidscentrum. Ze is onder de indruk. 'Mijn gevoel is dat in America cliëntenparticipatie een soort tweede natuur is geworden'.

Hoe verliep uw eerste kennismaking met wat nu 't LaefHoês is?

Dat was een brainstormbijeenkomst, waarin huisarts Jan van Dongen samen met enkele dorpsbewoners zijn ideeën met ons wilde delen. Wat er zo bijzonder aan was: ze kwamen niet met de vraag 'Mogen wij een gezondheidscentrum organiseren?' Dat mag namelijk, want dat is gewoon een particulier initiatief van een aantal zorgverleners. Maar dit was veel meer. Vertrekkend huisarts Jan van Dongen wilde het dorp medeverantwoordelijk maken voor duurzame eerstelijnszorg. En het dorp heeft dat omarmd.

Sinds 2015 zijn veel zorgtaken overgegaan van rijk naar gemeente. Eigen kracht van burgers en maatwerk vanuit de gemeente vormen het uitgangspunt. Paste dit plan daar in?

Helemaal, dat was ons al snel duidelijk. We zitten inmiddels in de fase van transformatie rond de zorg. Gemeenten

en burgers moeten ieder invulling geven aan hun rollen. De bewoners van America pakten dat vanaf het begin al krachtig op. Sterk is dat America zich de vraag stelde: wat is nodig om ons dorp levensloopbestendig te maken. En wat hebben we daar zelf in te bieden? Ze gaan heel ver in het inzetten van de eigen kracht. Mijn gevoel is dat in America, mede ook door de manier waarop de initiatiefnemers het dorp erbij betrokken hebben, cliëntenparticipatie een soort tweede natuur is geworden.

Het is in zijn omvang groter dan veel andere burgerinitiatieven rond zorg. Voor de gemeente ook pionieren?

Dat was voor ons zeker een uitdaging. Omdat de initiatiefnemers het begrip gezondheid opvatten in termen van 'hoe zorgen we voor een levensloopbestendig dorp' ging het al snel over meerdere terreinen, zoals wonen, economie en vervoer. De gemeente moest daarin meebewegen als

facilitator en met het bieden van financiële ondersteuning. Maatwerk dus. Zo besloten wij de functie van Dorpsondersteuner financieel te ondersteunen. In de plannen voor een nieuw soort gezondheidscentrum met een dorpsbrede betrokkenheid, is deze functie cruciaal. Hij kent het hele dorp en kan mensen aan elkaar koppelen. Als gemeente werken wij sinds 2015 met Vraagverhelderingsgesprekken voor mensen die zorg- of ondersteuning nodig hebben. De Dorpsondersteuner past hier één op één in. Dat is vraagverheldering nog dichterbij huis.

Het gebouw is nu af en wordt zeker geen doorsnee gezondheidscentrum. Hoe uniek is dat?

Volstrekt uniek. Ik ben zelf bij één van de bijeenkomsten geweest van het co-creatietraject, waarin bewoners écht samen met de architecten het gebouw bedachten. Zo ontstond het idee van een huis, waarin de wachtkamer tevens een huiskamer is. Een ontmoetingsplek waar ook

andere activiteiten plaatsvinden en waar mensen een kop koffie drinken. Misschien denkt de huisarts straks 'Waar blijft die patiënt met somberheidsklachten nou'? Zit die inmiddels helemaal opgefleurd in de huiskamer: 'Dokter, het is al over!' Dát is zorgen voor elkaar, zoals t LaefHoëns dat kan gaan bieden.

“ Misschien denkt de huisarts straks 'Waar blijft die patiënt met somberheidsklachten nou?' Zit die inmiddels helemaal opgefleurd in de huiskamer: 'Dokter, het is al over!' ”

Er zijn verschillende werkgroepen actief zoals het succesvolle Vervoer in America. Veel wordt gedaan door relatief oudere mensen. Is dat geen gevaar voor de continuïteit?

Wat is oud? Mensen worden op deze manier met elkaar oud. Samen doen geeft zin en houdt je fit. Bovendien zijn er genoeg jongere mensen bij de beweging betrokken, zoals de ondernemers uit het dorp, er zijn plannen voor betaalbare huizen voor jonge mensen, de Laeshook is ook op schoolkinderen gericht. Ik geloof echt dat dit project een mini-transformatie doormaakt, waarbij de Amerikanen vol zelfvertrouwen met elkaar zorgen voor de leefbaarheid van het dorp. Wat er in de toekomst ook gebeurt in America, we zouden als gemeente wel gek zijn om niet meteen het dorp te betrekken bij mogelijke oplossingen.

Tekst: Julie Houben

OP ZOEK NAAR DE KRACHT VAN AMERICA

Een gezondheidscentrum waarbij het dorp zelf mag meebeslissen over vorm en inhoud van de geboden zorg en dienstverlening betekent een hoog niveau van cliëntenparticipatie. Maar hoe pak je dat aan zonder voorbeeld? Door zelf een stappenplan te ontwikkelen: 'Pionieren met Patiëntenparticipatie'. We blijken een kracht aan te boren die verder gaat dan alleen een gebouw.

Dorpsdagboeken

De eerste stap van ons projectplan is het samenstellen van een Dorpspanel van 45 dorpsbewoners. We vragen hen mee te denken over de invulling van zorg en welzijn in America. Wetende dat we hiermee slechts de inbreng van een kleine en geïnteresseerde groep hebben, komen we op het idee van een Dorpsdagboek, waarvan we er 17 in het dorp laten rondgaan. De respons hierop is overweldigend. Jong tot oud vult massaal zijn of haar wensen en suggesties in op het gebied van de zorgvraag en zorgkracht in het dorp. Ruim 200 bruikbare ideeën worden verzameld om America een levensloop-

Jan Driessen

bestendig dorp te houden. En het mooie is: er blijkt een enorm potentieel te zijn aan mensen dat ook iets te bieden heeft.

Schaalvergroting

De grootste kracht van America zijn de inwoners. Bijna iedereen is bereid iemand een helpende hand te bieden waar dat nodig is. Het is belangrijk dat de mensen die hulp nodig hebben en degenen die hulp kunnen en willen bieden bij elkaar gebracht worden, zodat deze kracht optimaal benut wordt. Dat is wat hier gebeurt. Het plan voor een gezondheidscentrum met een grote inbreng van het dorp krijgt door deze Dorpsdagboeken een schaalvergroting die wij nooit hadden kunnen bevroeden.

Werkgroepen

Nu moeten we verder met pionieren om te zorgen dat de overrompelende inbreng vanuit het dorp ook gestalte kan krijgen. We besluiten de 200 ideeën samen te voegen tot zes thema's: Samen zorgen, Ontmoeten, Verbindingen, Prettig wonen, Brood op de plank en Opgroeien. Deze thema's presenteren we aan het dorp tijdens een zeer druk

bezochte Dorpsmarkt. In een mum van tijd zijn er rond deze thema's werkgroepen samengesteld door vrijwilligers, die nu – bijna twee jaar verder- nog steeds functioneren. Er is zelfs een aantal werkgroepen bijgekomen. Dit succes is meer dan we hadden verwacht.

“ Dat kunnen we beter zelf doen ”

Vervoer in eigen hand

Voorbeeld van zo'n succesvolle werkgroep is de Werkgroep 'Vervoer in America'. Omdat het dorp vrij geïsoleerd ligt en de provincie onrendabele lijnen opheft, wordt openbaar vervoer een probleem. Als mogelijke oplossing start de Provincie enkele pilots met een kleine bus die beschikbaar gesteld wordt en door vrijwilligers bestuurd kan worden. Eén bus per kern. 'Dat kunnen we beter zelf doen', zo komt naar voren uit de opgerichte Werkgroep Verbindingen. Gewoon met onze eigen auto's. Dan kunnen we mensen flexibeler bedienen én er is ruimte voor persoonlijk contact tijdens een rit. Zo ontstaat er een vrijwilligersvervoersdienst door en voor mensen uit ons eigen dorp. Er zijn 12 chauffeurs, aangestuurd door de werkgroep, inclusief een coördinator en een planner. Het aantal ritten bedraagt gemiddeld 110 per maand. De doelgroep, voornamelijk ouderen, wordt bereikt en de tevredenheid bij de mensen is erg hoog. Kortom: vervoer op maat van deur tot deur (en altijd op tijd)!

De Dorpscoöperatie

Door zoveel nieuwe activiteit in het dorp ontstaat er behoefte aan een clubje mensen dat de werkgroepen kan ondersteunen, door bijvoorbeeld de administratie en de financiën

voor hen te regelen. Dat resulteert in april 2015 in het opzetten van de Dorpscoöperatie. Hierin wordt de organisatie en coördinatie van activiteiten ondergebracht die Amerikanen voor en met elkaar ondernemen. De Dorpscoöperatie heeft inmiddels het project 'Vervoer in America' onder haar hoede, en heeft ook een aantal bestaande activiteiten weer nieuw elan gegeven, zoals het Koersballen, de AED-cursussen en de Dorpsdagvoorziening. Met de Dorpscoöperatie heeft America weer een stap gezet naar eigen regie en levensvatbaarheid van alle werkgroepen, ook in de toekomst.

Het succes van de werkgroepen ligt vooral bij het enthousiasme van de mensen zelf. Door de juiste vragen aan de juiste mensen te stellen is een werkgroep of een groep vrijwilligers om iets op te pakken zo gevuld. Ook de communicatie tussen alle werkgroepen onderling is erg belangrijk. De Dorpsondersteuner heeft hierin een belangrijke rol.

Hay Mulders, Dorpsondersteuner en
Jan Driessen, bestuurslid

Hay Mulders

IN AMERICA HEBBEN ZE DE EIGEN KRACHT MET SUCCES AANGEBOORD

Marleen van Rijsbergen

SP-Gedeputeerde Marleen van Rijsbergen over 't LaefHoês

De Provincie verleende in 2014 vanuit de Agenda voor Gezondheid en Zorg aan het Gezondheidscentrum America een ruime subsidie omdat de gekozen opzet volledig paste binnen de beoogde kanteling van de gezondheidszorg. De Provincie had gezondheid én betrokkenheid van burgers hierbij hoog op de agenda staan, omdat Limburg landelijk gezien in beide opzichten achterloopt. Marleen van Rijsbergen, vanaf 2015 als SP-Gedeputeerde betrokken bij het project, licht de keuze toe.

'Vanaf 2015 zijn veel zorgtaken vanuit het Rijk (WMO, arbeidsparticipatie) en de Provincie (Jeugdzorg) naar de gemeenten overgegaan. Dat betekent feitelijk dat gemeente en burgers het samen moeten gaan doen. De Provincie Limburg ziet het als haar taak om bij te dragen aan een goed verloop van deze overgang. De plannen met het gezondheidscentrum America vormden volgens ons een kansrijk project waarmee een gemeenschap zich op de toekomst voorbereidt. Het burgerinitiatief omvatte een grote betrokkenheid bij de vormgeving van het centrum,

maar ook bij de uitvoering van de zorgtaken zelf. Voor de Provincie is Positieve Gezondheid een belangrijk uitgangspunt. Positieve Gezondheid betekent het vermogen om je aan te passen en je eigen regie te voeren. Daarin ligt een grote rol voor de burgers zelf, individueel én samen. Door de gekozen opzet in America kunnen veel mensen actief blijven deelnemen aan de samenleving die anders buiten de boot zouden vallen.

De Provincie heeft door haar overkoepelende positie een

groot netwerk en korte lijnen met andere gemeenten in Limburg. Kennis die wij opdoen over hoe het in America verloopt, kan weer ter inspiratie dienen voor andere (burger)initiatieven op het gebied van gezondheid en zorg. Zo voorkomen we dat het wiel steeds opnieuw uitgevonden moet worden. Als er nog nieuwe mooie initiatieven voortkomen uit dit project, willen wij daar als Provincie zeker bij betrokken blijven en een eventuele opstart hiervan faciliteren.

Voor mij is er geen twijfel dat ook de inwoners van Limburg graag actief hun bijdrage willen leveren aan 'samen gezond oud worden'. Maar vaak weten mensen niet hoe. In America hebben ze de eigen kracht van de bewoners overduidelijk en met succes aangeboord. Daar mogen ze met recht trots op zijn.'

Tekst: Julie Houben

Met de dorpsbewoners aan de tekentafel

Een gebouw van het dorp moet ook samen met het dorp ontworpen worden. Een bijzondere samenwerking tussen ontwerpers, dorps-

bewoners en zorgverleners leidt tot een uniek gebouw, waarin elkaar ontmoeten centraal staat.

Architect Berit Ann Roos heeft ervaring met deze vorm van co-creatie. Zij neemt ons samen met Ludo Groen aan de hand. Met een groep van 15 mensen - een mix van dorpsbewoners en enkele deelnemende zorgverleners - wisselen we in vier bijeenkomsten ideeën en fantasieën uit. Het moet meer worden dan een gebouw waar de huisarts, de fysiotherapeut en hun collega's prima zorg kunnen aanbieden. Vooral de samenwerking met elkaar en met de dorpsbewoners kan meerwaarde voor ieder betekenen. Maar hoe uit zich dat in een gebouw, waar iedereen zijn ding kan doen? Soms met elkaar, soms los van elkaar.

Een soort huis

Om te verkennen wat we belangrijk vinden doen we het waar-

denspel. Dat levert belangrijke waarden op zoals privacy, openheid, veiligheid, respect, gemeenschapszin, comfort, teamgeest. Met deze waarden als uitgangspunt komen we tot de conclusie dat het gebouw een soort huis moet zijn. Waarin de huiskamer een centrale rol speelt als ontmoetings- en wachtruimte ineen. En waar uiteraard ook kamers zijn waar zorgverleners in rust hun werk kunnen doen. Maar waar óók een keuken een verbindende rol kan spelen. En een tuin waar je samen groenten kunt kweken en oogsten om die vervolgens samen te bereiden en te nuttigen.

Van ontwerp tot bouw doet America mee

Deze uitkomst hadden we van tevoren nooit kunnen bedenken, maar hij komt er. Omdat dit is wat het dorp wil. En de co-creatie stopt hier niet. In de daarna opgerichte Keukenwerkgroep gaan bewoners met elkaar aan de slag met de plannen voor die keuken. Hoe richten we de keuken zodanig in dat we samen kunnen koken? En waar komt de grote eettafel? Zo wordt ook de inrichting van de Laeshook en de Kloostertuin gezamenlijk ontworpen. Wat een veelheid aan kennis en expertise blijkt er elke keer weer in ons kleine dorp aanwezig.

Jan Driessen, bestuurslid

HOE DE DOKTER EN HET DORP SAMEN VOOR GEZONDHEID ZORGEN

Zorgverleners kregen al tijdens hun sollicitatiegesprek bewoners tegenover zich. Ze wisten dat ze in een avontuur stapten. Nu het gebouw er staat begint de zoektocht naar de gedroomde samenwerking. Het zal best nog af en toe schuren en knarsen.

De oude definitie van gezondheid is: afwezigheid van ziekte of andere lichamelijke gebreken. Daarbij was de patiënt vaak een passief object, dat het gesleutel aan zijn gezondheid met vertrouwen maar ook gelaten onderging.

Die klassieke definitie past niet meer in deze tijd waarin mensen steeds ouder én mondiger worden. De laatste jaren zoekt men daarom naar een nieuwe werkwijze. Hierbij valt vaak de term positieve gezondheid. Daarin wordt gezondheid gezien als het vermogen om je zelf aan te passen aan de sociale, fysieke en emotionele uitdagingen van het leven. Daarnaast is de wens van veel mensen om eigen regie te blijven voeren zolang het maar enigszins kan. Zelf bepalen hoe je gezond wil leven vraagt een actieve rol van mensen. Samen met hun omgeving én samen met de professionele gezondheidswerkers.

Grenzen overschrijden

Inherent aan deze nieuwe kijk op gezondheid is dat we de grenzen tussen de professionele zorg en het zorgen voor elkaar durven overschrijden. Bij preventie van ziekten zijn maatschappelijke factoren soms belangrijker dan medische, zowel in de oorzaak als in de oplossing. Om eenzaamheid tegen te gaan is contact met anderen soms effectiever dan gesprekken met een therapeut. En bij een ongezonde leefstijl kan samen sporten of gezond koken wellicht ergere problemen voorkómen. Wanneer zorgverleners en bewoners samenwerken, kunnen zij elkaar enorm versterken. De zorgverleners hebben professionele kennis en door hun vele contacten met individuele hulpvragers herkennen zij ook de maatschappelijke problemen die achter een hulpvraag kunnen zitten. Bewoners kennen elkaar en hun eigen samenleving. Zij weten, als het goed is, waarin zij elkaar kunnen helpen en wanneer professionele hulp nodig is.

Onder één dak

Bij het realiseren van 't LaefHoês speelden gedachten als deze door het hoofd van het bestuur. De vraag was: hoe

kunnen we in America de zorgkracht van de gemeenschap op een nieuwe manier combineren met de deskundigheid en inzet van professionele zorgverleners? Het gebouw kreeg daartoe de opzet van een soort huis, met een grote huiskamer die als centrale wachtkamer én ontmoetingsplek fungeert. Zorgverleners ondertekenden een verregaande samenwerkingsovereenkomst. Dorpsbewoners gingen aan de slag in tal van werkgroepen. Die van de keuken, de ruilbib en de tuin zullen van het begin af aan hun plek binnen 't LaefHoês innemen. In het begin zullen zorgverleners en bewoners vooral naast elkaar hun dingen doen voor en met de bewoners. Maar door het samen onder één dak zijn kunnen ook gezamenlijke projecten ontstaan, zoals samen gezond koken onder begeleiding van de deelnemende diëtiste, wanneer blijkt dat hieraan behoefte is.

“ Om eenzaamheid tegen te gaan is contact met anderen soms effectiever dan gesprekken met een therapeut ”

Logische vragen

Het is nog wel een hele kluit om al die goede voornemens in overzichtelijke bestuurlijke en financiële banen te leiden. De zorgverleners onderschrijven de ingezette richting maar hebben ook vragen over wat die nieuwe werkwijze voor hen zal betekenen. Hoe verhoudt zich het delen van het centrum met bewonerswerkgroepen tot de rust en de privacy die je voor patiënten wenst? Wat betekent het als de wachtkamer ook een huiskamer is waar iedereen binnen loopt? Gaat dit

Pieter van Wijk

niet ten koste van efficiency, en zo ja, wie zal dat betalen? Wie is nog verantwoordelijk voor wat? Allemaal logische vragen, die voortvloeien uit de professionele rol waarin zij zijn gevormd. In 't LaefHoês zoeken we antwoorden op die vragen. Die zullen we moeten vinden door buiten de begaande paden te denken.

Zoektocht

De invulling van het nieuwe LaefHoês vergt veel van mensen. Anders denken over gezondheid, anders denken over je eigen verantwoordelijkheid, je eigen routines ter discussie stellen, rekening houden met andere deelnemers, met elkaars gewoonten en belangen. Het is begrijpelijk dat het hier en daar zal schuren en knarsen. Voor alle deelnemers, zorgverleners en bewoners, is de uitdaging zich niet te laten ontmoedigen door onvermijdelijke ergernissen en kinderziekten. Nu het gebouw, de hardware, er staat begint de zoektocht naar de echte samenwerking, de software. Die zoektocht wordt spannend maar ongelooflijk boeiend. Omdat we samen betere zorg kunnen organiseren voor onze dorpsgemeenschap. Bovendien kan 't LaefHoês daarmee een voorbeeld voor anderen zijn.

Pieter van Wijk, kwartiermaker

In 't LaefHoês zitten bewoners en zorgverleners onder één dak. Twee van hen aan het woord over dit unieke concept.

Als (psychosomatisch) oefentherapeut Cesar ben ik benaderd om met mijn praktijk CesarHorst deel te nemen in het (toen nog naamloze) gezondheidscentrum America. Kennis delen, elkaar inspireren en samen bouwen

aan nóg betere zorg, dicht bij huis. Dat was de inzet en dat sprak mij enorm aan. In de aanloop naar de opening is achter de schermen al veel aandacht besteed aan het vormgeven van de beoogde intensieve onderlinge samenwerking tussen ons, zorgverleners. Ik ben ervan overtuigd dat het unieke concept van het LaefHoês, waar bewoners en zorgaanbieders op een natuurlijke manier samen komen, een absolute meerwaarde voor America gaat worden. En ik ben er trots op om daar onderdeel van uit te mogen maken.

Miranda van der Burgt,

Oefentherapeut Cesar en Psychosomatisch Oefentherapeut

Ik ben 29 jaar en geboren en getogen in America. Door mijn achtergrond als werkvoorbereider bij een bouwbedrijf ben ik al in een vroeg stadium benaderd om in de bouwgroep van 't LaefHoês deel te nemen. Dat wilde ik zeker. Ik vind het leuk om ook in mijn vrije tijd bezig te zijn met (bouw)projecten als deze. Uiteindelijk is de bouwgroep opgegaan in de Klankbordgroep, bestaande uit een aantal dorpsbewoners die in samenspraak met bestuur en zorgverleners invulling hebben gegeven aan de wensen voor 't LaefHoês en hoe zich dat laat vertalen naar het uiteindelijke gebouw.

In de bijeenkomsten binnen het co-creatietraject bleek dat wij als dorp het elkaar ontmoeten een centrale functie wilden geven in het gebouw. Een keuken bleek hierin een grote rol te kunnen spelen. Omdat ik ook nog een passie heb voor koken en alles wat hiermee te maken heeft, heb ik me aangesloten bij de werkgroep 'keuken'. Van ontwerp tot bouw, en straks actief aan de slag in de keuken met andere dorpsbewoners: ik verheug me er nu al op.

Tom Ummenthun Amerikaan

VRAAGBAAK, VERBINDER EN AANJAGER

Het is april 2014 als het bestuur van het Gezondheidscentrum mij vraagt of ik Dorpsondersteuner wil worden. Een paar weken later is het geregeld. Ik heb net afscheid genomen na 40 mooie jaren in het basisonderwijs en per 1 juni 2014 ga ik aan de slag als Dorpsondersteuner in mijn eigen dorp, voor 8 uur in de week. Een prachtige nieuwe uitdaging!

Waarom een Dorpsondersteuner? De mate waarin het dorp inmiddels betrokken is geraakt bij de plannen rond het gezondheidscentrum vraagt om een verbindende schakel tussen al die activiteiten. Samen met het bestuur en welzijnsstichting Synthese gaan we inhoud geven aan deze nieuwe functie. Goede tips van collega-Dorpsondersteuners in het Brabantse brengen ons stappen verder. De functie wordt uiteindelijk als volgt omschreven:

'Een laagdrempelige, centrale verbindende schakel in het dorp tussen bewoners en professionals. Hij brengt mensen bij elkaar, stimuleert het eigen initiatief van bewoners en stimuleert de zelfredzaamheid. Hij zorgt ervoor dat knelpunten, die niet door partijen zelf opgelost kunnen worden, op de juiste plek terecht komen. Hij is verder vraagbaak voor inwoners van America. Hij werkt nauw samen met de Dorpsraad, verenigingen en de vele bewonersinitiatiefgroepen.'

En zo gebeurt het. Ik ben bij alle overlegmomenten met de verschillende werkgroepen en heb korte lijnen met het Gebiedsteam, Wonen Limburg, de huisarts, de gemeente en diverse instanties. Zo kan ik bijvoorbeeld een gezin dat het financieel moeilijk heeft in contact brengen met Stichting Leergeld, die er voor zorgt dat kinderen kunnen deelnemen aan sportactiviteiten.

Daarnaast zijn er steeds meer contacten met inwoners met hulpvragen of mensen die hun talenten willen inzetten voor een ander. Door al deze contacten is vaak snel een mooie match gemaakt tussen mensen. Er zijn in America hierdoor al een aantal 'maatjes' actief; mensen die regelmatig bij dorpsgenoten een praatje gaan maken, een kop koffie drinken of een stukje wandelen. En er is de jonge student die tijdens zijn tussenjaar reageerde op mijn vraag om een paar kinderen van statushouders op de basisschool extra bijles te geven. Of de klusjesman

“ Door al deze contacten is vaak snel een mooie match gemaakt tussen mensen ”

die een drempel verlaagt zodat de bewoonster veilig naar buiten kan.

Ik ben trots op het vertrouwen dat de gemeente en 't LaefHoês mij geven. Ik beschrijf mijn functie als Dorpsondersteuner als een "topbaan", met als kenmerken: duizendpoot, verbinder, aanjager en adviseur. Ik kan zo echt iets betekenen voor de mensen in het dorp America. Mijn motto: wie goed doet, goed ontmoet!

Hay Mulders, Dorpsondersteuner

Drie bewoners over De kracht van America

Je bent jong, hebt een vriendin en je wil gaan samenwonen. Dan heb je het er zo eens met elkaar over: gaan we in jouw dorp wonen of hier in America?

Het wordt uiteindelijk America, maar dan begint het. Er is niks te koop wat ons aanstaat. Te duur of niet onze smaak. Je praat er wat over met anderen en zo ontstaat het idee om zelf iets te gaan bouwen. Maar zoiets in je eentje doen is te duur. Dus ga je op zoek naar partners. Samen met een Werkgroep Wonen in America wordt er een campagne opgezet: Wil jij in America blijven wonen?

Met als doel om te inventariseren wie er allemaal ambitie heeft om in America te blijven wonen. Er blijkt animo genoeg en er volgen enkele informatieavonden waarin de mogelijkheden worden verkend. Het gaat dan over huren, zelf bouwen of zelf kopen.

Dit heeft geresulteerd in het ontstaan van een kleine werkgroep genaamd Bouwen in eigen Beheer (BIEB). Iemand uit America met ervaring met bouwprojecten, wil onze groep wel begeleiden. Nu is het haalbaar: we gaan zelf bouwen! Met een klein beetje hulp van buitenaf, want wel veel, maar niet alle expertise is in ons dorp voorhanden.

Zo zijn er nu zes nieuwe starterswoningen gebouwd in America. En één daarvan is van mijn vriendin en mij. Ik denk dat er in de toekomst nog veel meer gebouwd gaat worden en dat dit mede te danken is aan de standvastigheid van de inwoners van America. Geej wilt toch ok in America blieve woëne!

Nick Wijnhoven

America kent voor een klein dorp een rijk ondernemersklimaat met een actieve ondernemersvereniging, de OVA, waar ik met mijn bedrijf 'De Hoebert Kwekerij' ook lid van ben.

We willen ons beter presenteren. Daarvoor hebben we een Open Bedrijvendag georganiseerd in 2015. In 2016 is Stichting 'Brood op de Plank' (BOP) opgericht, voortgekomen uit de ideeën en wensen voor een toekomstbestendig America. Want daar horen tenslotte ook voldoende winkels en andere ondernemingen bij. Ik ben één van de bestuursleden. Afgelopen voorjaar hebben we, met steun van zeer veel Amerikaanse vrijwilligers, het dorpsfeest '125 jaar Parochie' georganiseerd. Tijdens dit feest is ook een dienstenvelling gehouden, waarvan de opbrengst is geschonken aan 't LaefHoës. Het evenement was financieel zelfs zo succesvol dat wij als stichting BOP besloten om een gedeelte van de opbrengst in een fonds te stoppen. Hiermee willen wij initiatieven van ondernemers steunen die een bijdrage leveren aan de leefbaarheid van America. We hebben het fonds daarom het Amerikaans Leefbaarheids Fonds voor Ondernemers genoemd, kortweg ALFO.

Ondanks ons rijke ondernemersklimaat maak ik me wel zorgen over de winkels in ons dorp. We halen allemaal steeds meer onze boodschappen buiten America, waardoor we het bestaansrecht van onze middenstand ondermijnen. Stichting BOP is samen met de Dorpsraad en de OVA aan het kijken wat we hier aan kunnen doen. In 2017 gaan we een tweede Open Bedrijvendag organiseren. Doel hiervan is dat de bedrijven beter zichtbaar worden, want veel inwoners weten niet welk prachtig aanbod er is in America. En het leidt ook nog tot samenwerking tussen bedrijven.

Huub Geuijen

Ik ben Mariet Willems - Selen en woon sinds enkele jaren alleen in America. Mijn man woont in Grubbenvorst in een verzorgingstehuis, dertien kilometer hiervandaan.

Sinds ik zelf geen auto meer kan rijden, maak ik gebruik van vervoer door anderen. Er rijdt in ons dorp geen bus meer. Ik was dan ook heel blij toen anderhalf jaar geleden Vervoer in America werd opgericht. Vervoer in America werkt met vrijwilligers uit ons eigen dorp, die met hun eigen auto mensen thuis ophalen en op de plaats van bestemming brengen. Het doelgebied is de hele gemeente Horst aan de Maas, met alle zestien kernen, en de ziekenhuizen in Venlo en Venray.

Ik kan mijn ritten (meestal 2 keer per week) per e-mail doorgeven aan de planner, Fred. Die zorgt dan dat iemand mij op het afgesproken tijdstip thuis ophaalt en later op de dag ook weer netjes ophaalt in Grubbenvorst, waar ik op bezoek ga bij mijn man Sef. De vergoeding bedraagt voor mij € 2,- per rit. De vrijwilligers zijn er altijd mooi op tijd. Een geweldig systeem. Ook van andere mensen, die gebruik maken van Vervoer in America, hoor ik positieve verhalen.

Mooi dat we dit in een dorp als America op eigen kracht kunnen oplossen. Ik hoop dat ik nog lang gebruik mag maken van dit mooie systeem.

Mariet Willems - Selen

NAWOORD

Na vele jaren van voorbereiding is gezondheidscentrum 't Laef-Hoës begin 2017 geopend. Als verantwoording én dank aan al diegenen die meegewerkt hebben en als inspiratie voor degenen die een soortgelijke droom koesteren, delen we met dit magazine onze ervaringen. We schreven ons verhaal zoveel mogelijk zelf, maar de uitstekende begeleiding van Julie Houben was nodig om tot dit resultaat te komen.

Het is onmogelijk om aan iedereen die een bijdrage heeft geleverd, recht te doen in dit magazine. Sommige zaken blijven onderbelicht. Bijvoorbeeld de intensieve en prettige samenwerking met de Dorpsraad, met Aan de Brug, met Basisschool de Wouter enz. Van groot belang was verder dat we op onze route op het goede moment bestuurders en ambtenaren van gemeente en provincie en andere sleutelfiguren tegen kwamen, die ons verder hielpen.

Uit de verhalen spreekt vooral dat we trots zijn op wat bereikt is. Maar de opening van 't LaefHoës is feitelijk pas het begin van een nieuw hoofdstuk. We gaan dat hoofdstuk met veel vertrouwen invullen, want we bouwen voort op een krachtig fundament. De transformatie in zorg en welzijn gaat ook in America door. Maar de ontstaansgeschiedenis van 't LaefHoës heeft aangetoond dat we in samenwerking tussen dorpsgemeenschap, de zorgprofessionals, de overheid en alle andere partners, de oplossingen vinden voor een gezonde toekomst van America.

America, maart 2017

Bestuur 't LaefHoës

COLOFON

Redactie en samenstelling: Julie Houben
Fotografie: Hay Mulders
Vormgeving: Sofieke van Nuenen
Oplage: 1.000 exemplaren

www.laefhoes.nl

De realisatie van 't LaefHoës is mede mogelijk gemaakt door:

provincie limburg
gesubsidieerd door de Provincie Limburg

VSBFonds,
iedereen doet mee

Oranje Fonds
voor sociale initiatieven

~~America~~
gen. Horst a/d Maas

hoije wah!